

Arbeidsmarkt huisartsenzorg regio Amstelland e.a., 2019/2020

De arbeidsmarkt van de Nederlandse huisartsenzorg staat onder druk. Maar wat zijn daarin de regionale verschillen? Het Nivel geeft inzicht in de arbeidsmarkt van de huisartsenzorg per Arbeidsmarkt Zorg en Welzijn (AZW-)regio, in een serie van in totaal 28 factsheets (één voor elke AWZ-regio). Elke regio kan op basis hiervan een eigen strategisch arbeidsmarktbeleid ontwikkelen, met als uiteindelijk doel om met elkaar de balans op de arbeidsmarkt van de huisartsenzorg te verbeteren.

De factsheets geven per regio een actueel beeld van:

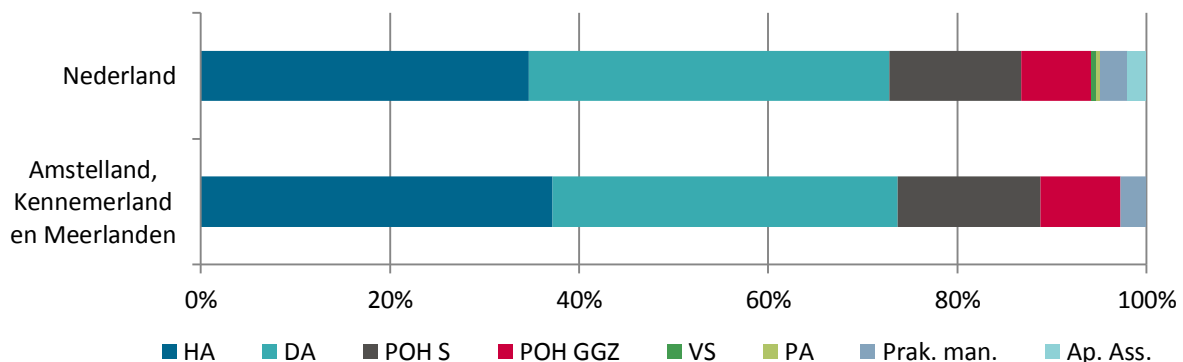
1. Capaciteit aan personeel in de huisartsenpraktijk (en daarmee het aanbod aan huisartsenzorg)
2. Opleidingscapaciteit in de huisartsenpraktijk
3. Vacatures en verwachte tekorten in de huisartsenpraktijk
4. Drukke in de huisartsenpraktijk
5. Oplossingsrichtingen en -maatregelen voor in de huisartsenpraktijk

Ten slotte geven we per regio een samenvatting.

1. Functies en capaciteit in de huisartsenpraktijk

In de regio Amstelland, Kennemerland en Meerlanden was in 2019/2020 in een gemiddelde huisartsenpraktijk 5 fte (fulltime equivalent) in de dagzorg werkzaam. Huisartsen (37%) en doktersassistenten (36%) hadden hierin het grootste aandeel. Het overige aandeel werd geleverd door ondersteunend personeel, zoals de praktijkondersteuner somatiek (POH S¹) (15%), de praktijkondersteuner geestelijke gezondheidszorg (POH GGZ²) (8%) en de praktijkmanager (3%). Amstelland, Kennemerland en Meerlanden verschilde qua personeelssamenstelling weinig van de gemiddelde Nederlandse huisartsenpraktijk (zie figuur 1). In de regio hadden huisartsen en POH's S een wat groter aandeel in de capaciteit en waren er geen praktijken met apothekersassistenten, Verpleegkundig Specialisten (VS) en Physician Assistants (PA).

Figuur 1 Verdeling van de capaciteit in de huisartspraktijk (in fte) in 2019/2020, naar functie

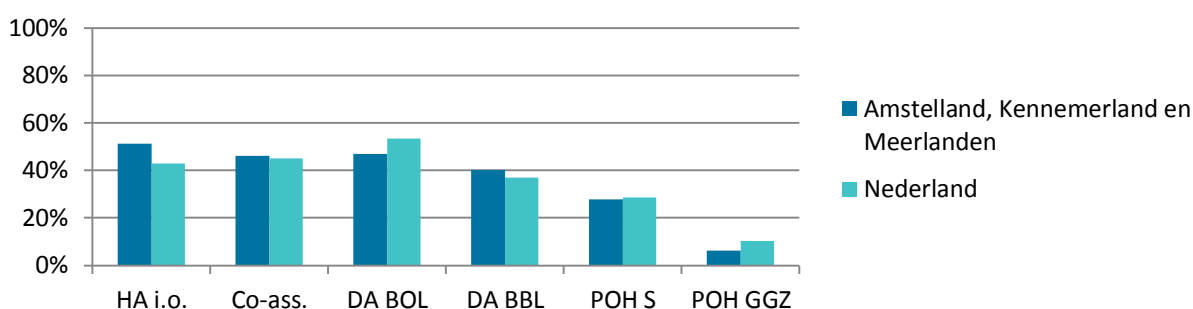
¹ In de vragenlijst uitgevraagd als: "POH- (somatic / ouderenzorg / jeugd) / Praktijkverpleegkundige".

² In de vragenlijst uitgevraagd als: "POH-GGZ / SPV / Praktijkverpleegkundige GGZ / GGZ-medewerker".

2. Opleidingscapaciteit in de huisartsenpraktijk

In 2019/2020 had 51% van de praktijken in de regio Amstelland, Kennemerland en Meerlanden een opleidingsplaats voor de functie van huisarts, 47% voor de functie van doktersassistent beroepsopleidende leerweg (DA BOL), 40% voor de functie van doktersassistent beroepsbegeleidende leerweg (DA BBL) en 46% voor co-assistenten. Ongeveer een kwart van de praktijken gaf aan een opleidingsplaats te hebben voor de POH S (28%) en een veel kleiner aandeel gaf aan een opleidingsplaats te hebben voor de POH GGZ (6%). Amstelland, Kennemerland en Meerlanden verschilt op de meeste type opleidingsplaatsen licht van de gemiddelde Nederlandse huisartsenpraktijk (zie figuur 2). Voor de functie huisarts lag het percentage opleidingsplaatsen wat hoger; voor de DA BOL lag het wat lager.

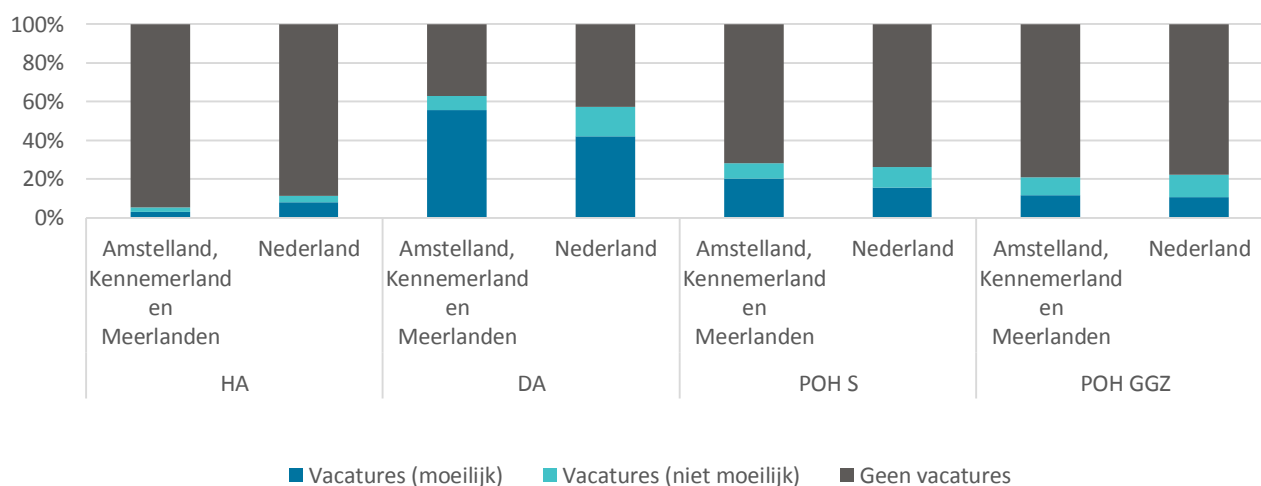
Figuur 2 Percentage huisartsenpraktijken dat opleidingsplaatsen had in 2019/2020, naar functie

3. Vacatures en verwachte tekorten in de huisartsenpraktijk

Een eerste indicator voor knelpunten op de arbeidsmarkt is het percentage praktijken dat in het afgelopen jaar vacatures had, en het percentage dat aangaf dat deze moeilijk vervulbaar waren. Beide staan gecombineerd in figuur 3. In Amstelland, Kennemerland en Meerlanden was alleen het percentage praktijken dat moeilijk vervulbare vacatures had voor de functie doktersassistent wat hoger dan gemiddeld in Nederland. Voor de huisarts was dat percentage iets lager en voor de POH S en POH GGZ vergelijkbaar met het gemiddelde in Nederland.

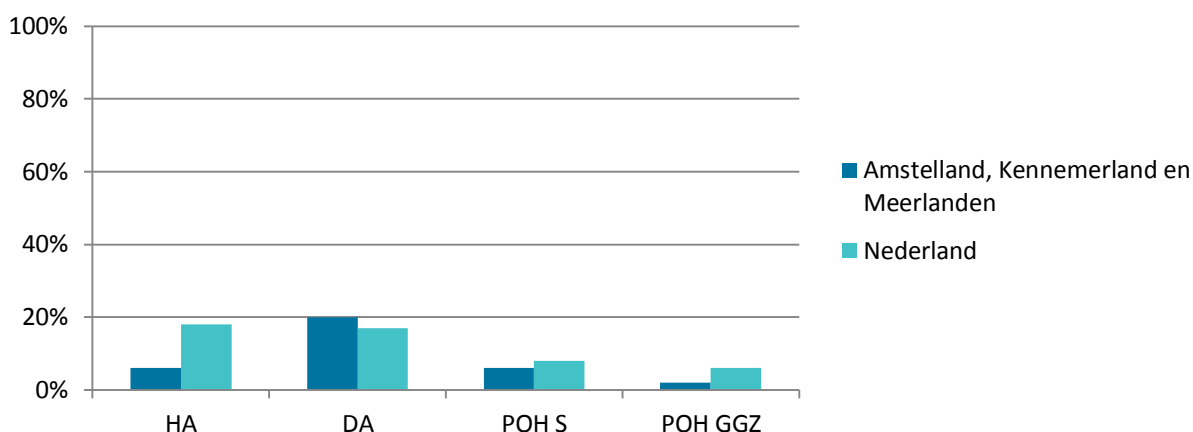
*Figuur 3 Percentages huisartsenpraktijken dat in het afgelopen jaar, van onder naar boven, (1) vacatures had die moeilijk te vervullen waren, (2) vacatures had die niet moeilijk te vervullen waren, en (3) geen vacatures had, naar functie**

* Bij huisarts (HA) gaat het om de zelfstandig gevestigde huisarts, niet de HIDHA's of waarnemende huisartsen die in de praktijk werkzaam kunnen zijn.

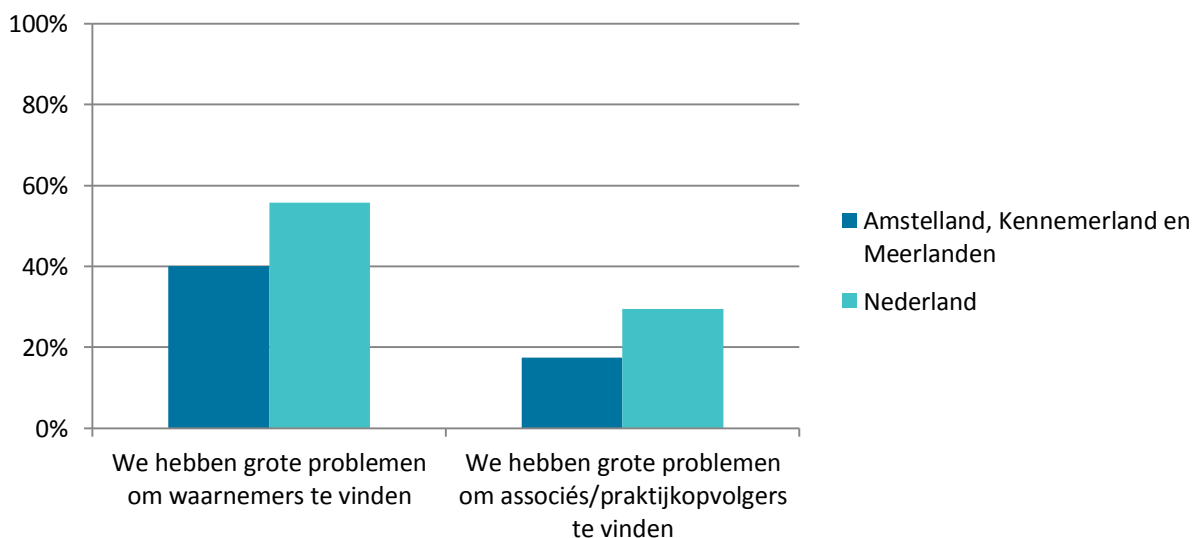
Een tweede indicator is het percentage praktijken dat het komende jaar een groot tekort verwachtte. Voor 2019/2020 is in Amstelland, Kennemerland en Meerlanden te zien dat dit verschilde per functie (zie figuur 4). Het vaakst werd een groot tekort verwacht voor de functie doktersassistent. Voor de functie POH GGZ was het verwachte tekort het laagst. In vergelijking met Nederland lag het percentage praktijken in de regio Amstelland, Kennemerland en Meerlanden dat tekorten verwachtte voor de huisarts lager. Voor de andere functies was dit redelijk vergelijkbaar met het landelijk gemiddelde.

Figuur 4 Percentage huisartsenpraktijken dat in 2019/2020 de komende 12 maanden een groot tekort verwachtte, naar functie

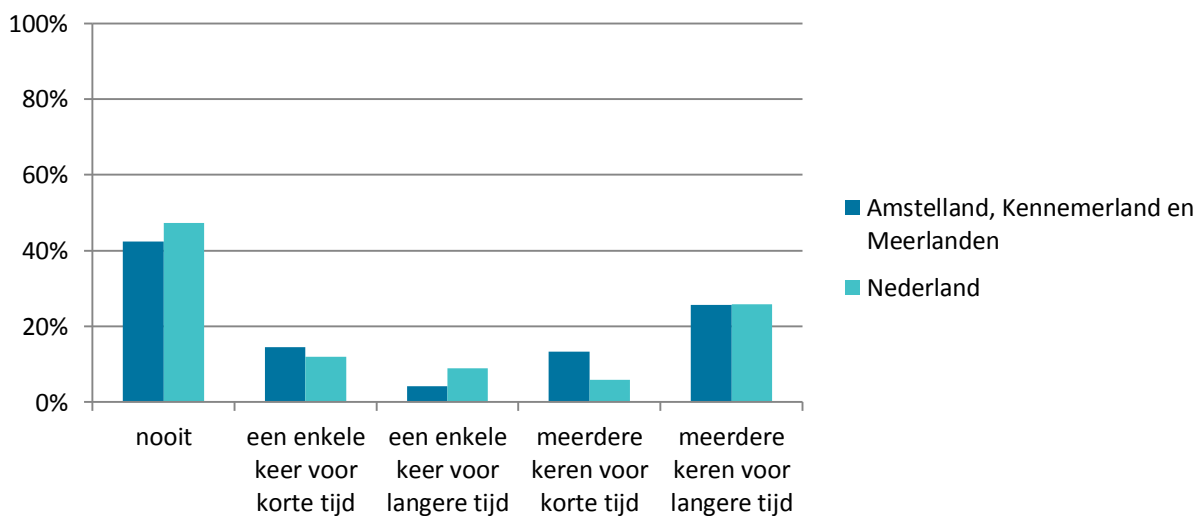
Een specifieke indicator vormen de problemen die praktijken ondervonden bij het vinden van waarnemers dan wel associés of praktijkopvolgers. In 2019/2020 gaf respectievelijk 40% en 17% van de praktijken in de regio Amstelland, Kennemerland en Meerlanden aan hiermee grote problemen te hebben. Beide percentages lagen daarmee een stuk lager dan in de gemiddelde Nederlandse praktijk (zie figuur 5).

Figuur 5 Percentage huisartsenpraktijken dat aangaf grote problemen te hebben om associés/ praktijkopvolgers te vinden en percentage huisartsenpraktijken dat aangaf grote problemen te hebben om waarnemers te vinden

Als gevolg van personeelskrapte kan het voorkomen dat praktijken tijdelijk geen patiënten aannemen. In de regio Amstelland, Kennemerland en Meerlanden kwamen deze ‘patiëntenstops’ vanwege een tekort aan capaciteit in de afgelopen vijf jaar iets vaker voor dan bij de gemiddelde Nederlandse huisartsenpraktijk. Als het voorkwam, dan was dat met name meerdere keren voor langere tijd, vergelijkbaar met het landelijk gemiddelde (figuur 6).

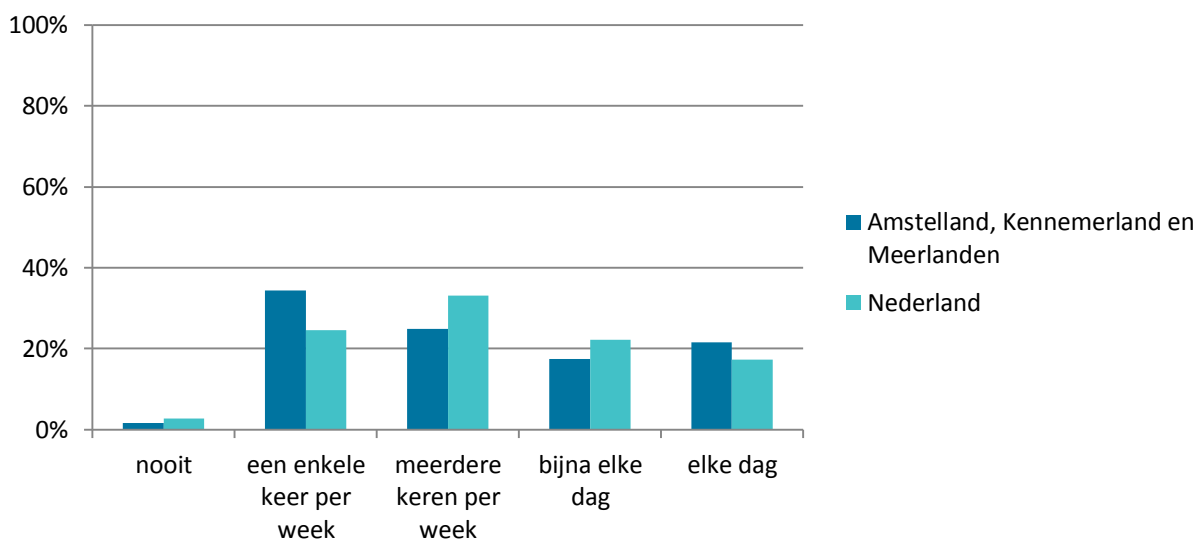
Figuur 6 Frequentie en duur waarmee in de afgelopen vijf jaar tijdelijk geen nieuwe patiënten konden worden aangenomen vanwege een tekort aan capaciteit

4. Drukte en werklast in de huisartsenpraktijk

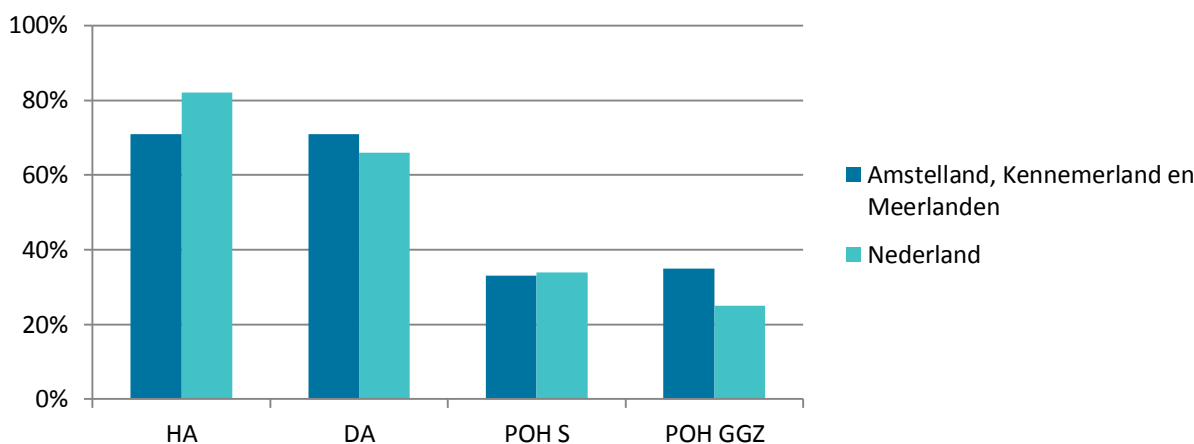
Drukte en werklast in de huisartsenpraktijk kan tot gevolg hebben dat het spreekuur uitloopt. In de praktijkenquête is gevraagd hoe vaak dit het geval was, per week en/of per dag. De situatie in de regio Amstelland, Kennemerland en Meerlanden verschilde op onderdelen in 2019/2020 met die van de gemiddelde Nederlandse praktijk (zie figuur 7). Dat het spreekuur door te hoge werkdruk uitliep kwam in bijna alle praktijken voor, maar in de regio Amstelland, Kennemerland en Meerlanden wat vaker een enkele keer per week en elke dag dan gemiddeld in Nederland.

Figuur 7 Frequentie waarmee het spreekuur uitliep door grote drukte/hoge werklast

De ervaren werkdruk in de huisartsenpraktijk is in 2019/2020 ook rechtstreeks uitgevraagd. Op een 3-puntsschaal (lage/gemiddeld/hoge werkdruk) en per functie gaf 71% van de praktijken in Amstelland, Kennemerland en Meerlanden aan een hoge werkdruk te ervaren onder huisartsen, hetzelfde percentage praktijken gaf dit aan voor de doktersassistenten. Voor de huisarts ligt dit lager dan het landelijk gemiddelde, voor de doktersassistent iets hoger (zie figuur 8). Voor de functie POH GGZ lag het percentage hoge werkdruk op 35% in de regio Amstelland, Kennemerland en Meerlanden, dat was ook hoger dan de gemiddelde huisartsenpraktijk. Voor de functie POH S was dit percentage (33%) vergelijkbaar met het landelijk gemiddelde (34%).

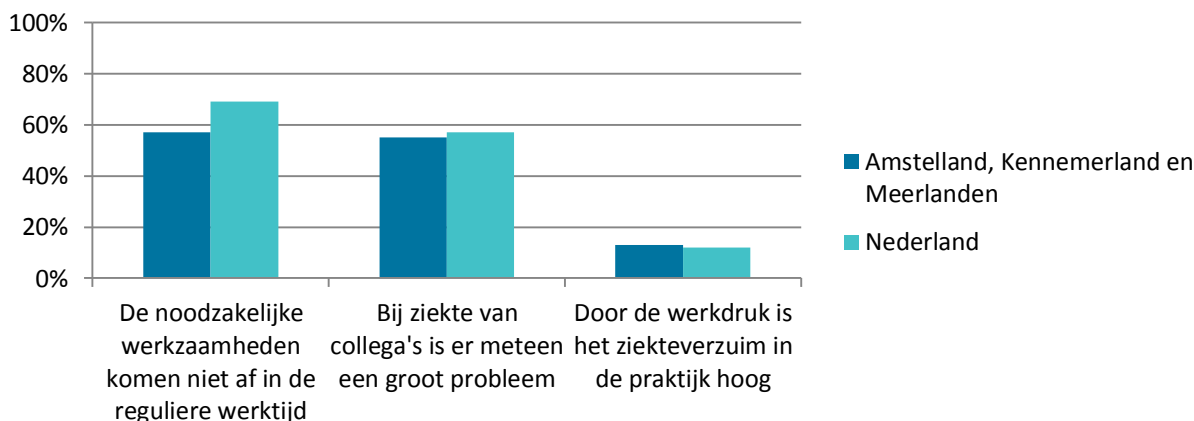
Figuur 8 Percentage praktijken dat aangaf een hoge werkdruk te ervaren, per functie*

* Bij huisarts (HA) gaat het om de zelfstandig gevestigde huisarts, niet de HIDHA's of waarnemende huisartsen die in de praktijk werkzaam kunnen zijn.

Een laatste indicator voor de ervaren werkdruk vormen de drie stellingen in figuur 9. In 2019/2020 was een kleine meerderheid van de praktijken in de regio Amstelland, Kennemerland en Meerlanden het eens met de stelling dat de noodzakelijke werkzaamheden niet in de reguliere werktijd afkomen (57%), en dat bij ziekte van een collega meteen een groot probleem ontstaat (55%). Minder praktijken gaven aan dat door de werkdruk het ziekteverzuim hoog is. Praktijken in Amstelland, Kennemerland en Meerlanden beantwoordden twee van de drie stellingen nagenoeg hetzelfde als de gemiddelde Nederlandse praktijk. De eerste stelling werd relatief minder vaak genoemd door praktijken in deze regio.

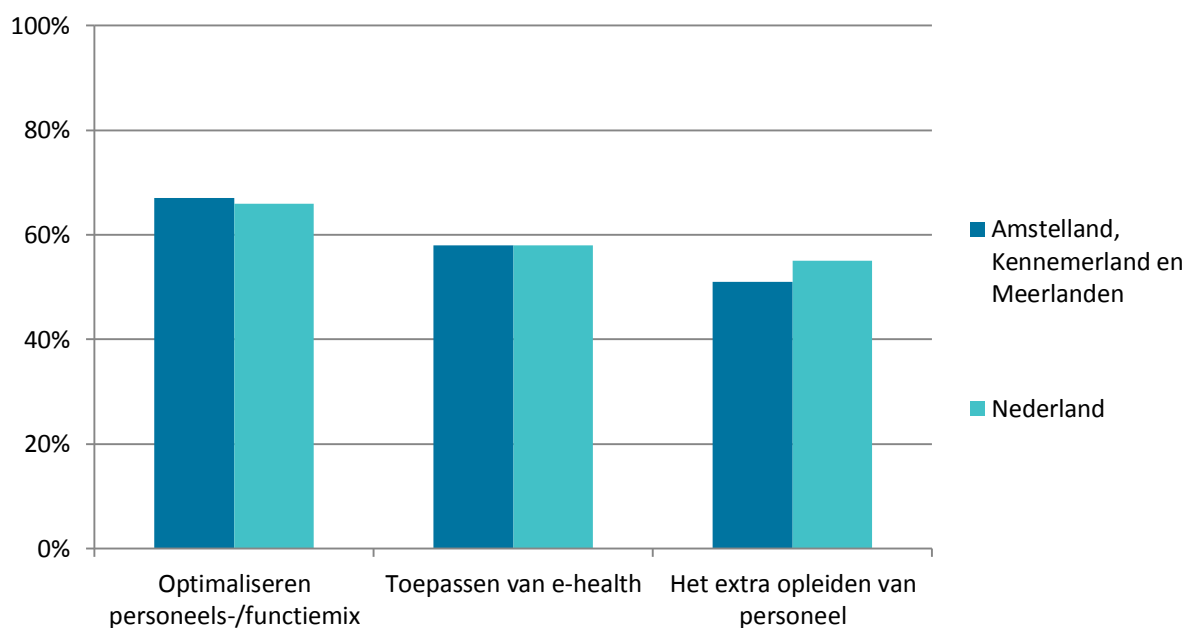
Figuur 9 Percentage huisartsenpraktijken dat het eens is met drie werklust-stellingen

5. Maatregelen die huisartsenpraktijken nemen

Gegeven de voorgaande knelpunten op de arbeidsmarkt en drukte in de praktijk, treffen huisartsenpraktijken in de regio Amstelland, Kennemerland en Meerlanden verschillende maatregelen om zich op (verdere) capaciteitsproblemen voor te bereiden. In 2019/2020 namen de meeste praktijken in Nederland drie typen maatregelen: het optimaliseren van de personeels-/functiemix, het toepassen van e-health en extra opleiden van personeel. In figuur 10 is te zien dat er wat dit betreft nauwelijks verschillen zijn tussen Amstelland, Kennemerland en Meerlanden en Nederland.

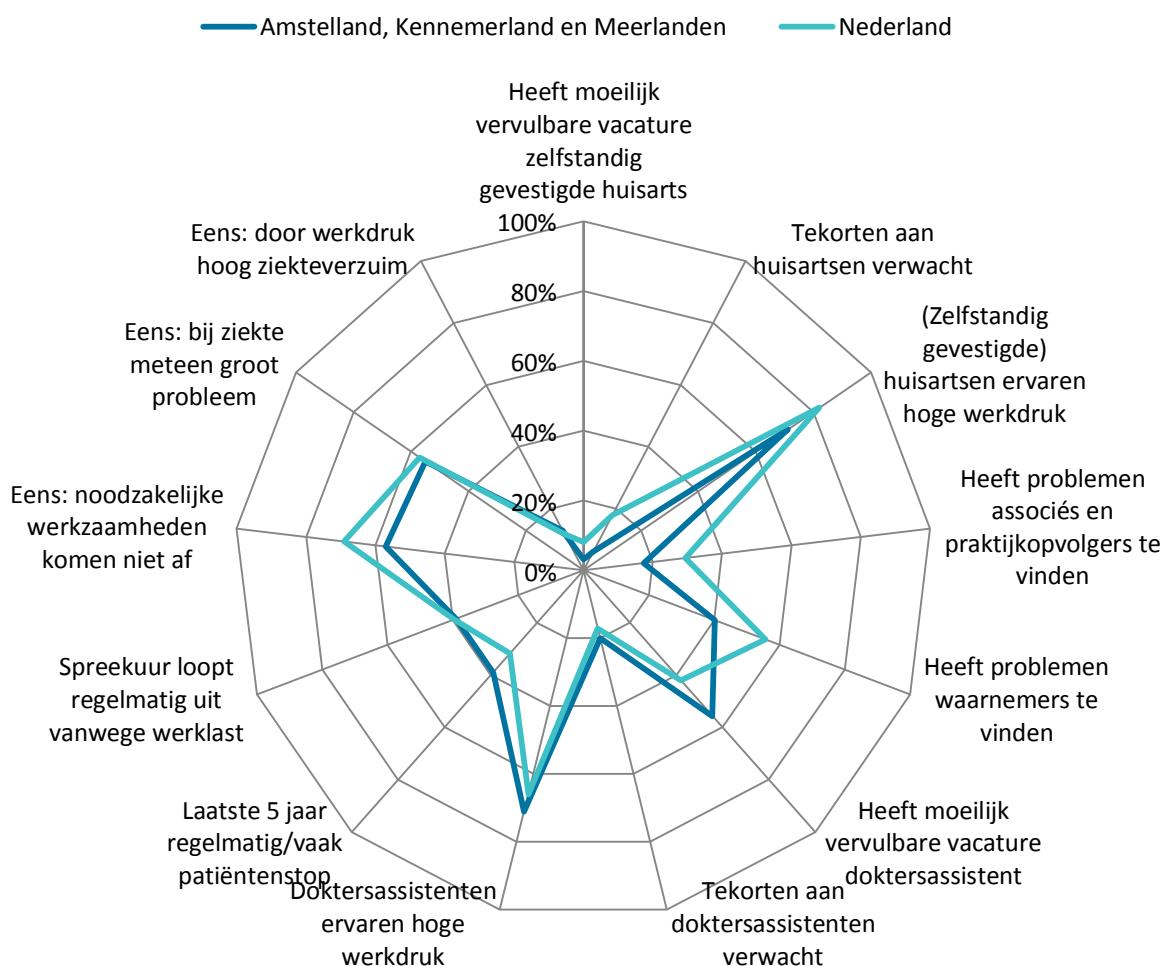
Figuur 10 Percentage huisartsenpraktijken dat voor de drie landelijk meest genomen maatregelen aangaf deze toe te passen ter voorbereiding op de toekomstige personeelsbehoefte

6. Samenvatting en conclusie

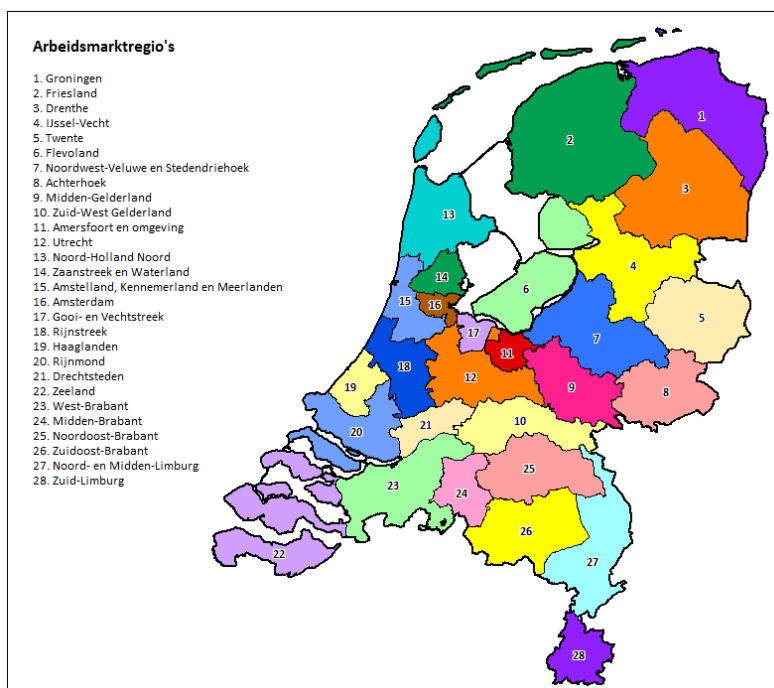
Vatten we de scores op 13 knelpunt- en drukte-indicatoren uit hoofdstuk 3 en 4 voor de regio Amstelland, Kennemerland en Meerlanden samen, en vergelijken we deze met het landelijke gemiddelde, dan laat figuur 11 zien hoe voor de regio het *overall*-beeld eruit ziet. Op enkele indicatoren scoorden de praktijken in de regio Amstelland, Kennemerland en Meerlanden in 2019/2020 hetzelfde als landelijk gemiddeld. Zo werd in deze regio relatief vaker aangegeven dat er de laatste 5 jaar regelmatig een patiëntstop was, dat doktersassistenten een hoge werkdruk ervaren, en dat praktijken een hoger percentage moeilijk vervulbare vacatures had voor deze functie. Praktijken in de regio Amstelland, Kennemerland en Meerlanden gaven daarentegen wat minder vaak aan dat noodzakelijk werkzaamheden niet afkomen, moeilijk vervulbare vacatures voor zelfstandig gevestigde huisartsen te hebben, tekorten aan huisartsen te verwachten, een hoge werkdruk onder huisartsen te ervaren en problemen te hebben met het vinden van associés, praktijkopvolgers en waarnemers.

Figuur 11 Percentage huisartsenpraktijken dat in 2019/2020 aangaf met 13 verschillende arbeidsmarktknelpunten en drukte-indicatoren te maken te hebben; overall vergelijking van de regio Amstelland, Kennemerland en Meerlanden met Nederland gemiddeld

Over het onderzoeksproject

De serie factsheets over de arbeidsmarkt van de huisartsenzorg per regio in 2019/2020 is gebaseerd op de gewogen resultaten van een webenquête die tussen juli 2019 en februari 2020 onder alle huisartspraktijken in Nederland is uitgezet (bijna 5.000 praktijken), verdeeld over de 28 AZW-regio's die Nederland telt. Bijna een derde van de praktijken (n=1.430, wat overeenkomt met 29%) heeft deze ingevuld. De respons in de regio Amstelland, Kennemerland en Meerlanden was 24% (n=58). De serie bestaat uit 28 aparte factsheets, één voor elke AZW-regio in Nederland. In de factsheet zijn telkens de cijfers met betrekking tot de AZW-regio gepresenteerd naast de landelijke cijfers.

Meer weten

U vindt deze publicatie en alle andere Nivel-publicaties op www.nivel.nl/publicaties.

Voor meer informatie over de Beroepenregistraties van het Nivel, ga naar: [Beroepenregistraties in de Gezondheidszorg](#) of e-mail naar balanshazorg@nivel.nl.

Meer informatie en factsheets over huisartsenzorg per regio

- Batenburg, R., Bosmans, M., Versteeg, S., Vis, E., Asten, B. van, Vandermeulen L., Kruis, L. van der. Balans in vraag en aanbod huisartsenzorg. Utrecht: Nivel, Prismant, 2018.
- Bosmans, M., Batenburg, R., Keuper, J. Een strategische arbeidsmarktverkenning van de huisartsenzorg in Oost-Nederland. Resultaten van de praktijkenquête 2019 en lokale vraag-aanbod prognoses. Utrecht: Nivel, 2020.

Titelgegevens van deze publicatie

De gegevens uit deze publicatie mogen met de volgende bronvermelding worden gebruikt:

Vis, E., Bosmans, M., Keuper, J., Batenburg, R. Arbeidsmarkt huisartsenzorg regio Amstelland e.a., 2019/2020.

Utrecht: Nivel, 2020.

Deze factsheet is mogelijk gemaakt en ondersteund door het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) en de Landelijke Huisartsen Vereniging (LHV).